

Román

PETRA
VERNEROVÁ

PRAVIDLO PRŮŠVIHU

AL
press

edice
KIOKAN

PETRA
VERNEROVÁ

PRAVIDLO O PRŮŠVIHU

edice
KLOKAN

Copyright © Petra Vernerová, 2016

Copyright © ALPRESS, s.r.o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Petra Vernerová, 2016

Redakční úprava Otilie Grezlová

Grafická úprava obálky Tomáš Řízek

Elektronické formáty Dagmar Wankowska

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokán, 2016

shop@alpress.cz

Vydání první

ISBN 978-80-7543-175-2 (pdf)

*Inspirováno mou matkou
a každým,
kdo mě má i nemá rád.
P. V.*

1.

Ráno za všechny prachy

Poslední páteční ráno bylo typický blbec, ovšem kdybych jen náznakem tušila, jaký den a večer po něm zaklepou na dveře, prosila bych ho, ať se zdrží co nejdéle, hýčkala bych ho, svíčkovou mu uvařila, vtipy vyprávěla, oscarové filmy pouštěla.

Ovšem já v blažené nevědomosti ospale a dychtivě vyhlížela jeho konec, který vypadal následovně: v sedm třicet zabouchnout dveře za oběma беруškami a odplatit se aspoň na třicet či pětáctýřicet minut zpátky do postele.

Přísahám, že se nepohnul ani lísteček, přes zavřená okna k nám nedolehlo žádné burácení valícího se tsunami.

Jako každý školní den jsem se v šest hodin ráno donutila zvednout zadek a všechno ostatní z postele a pak jsem si ze všeho nejdřív zalila horkou vodou kafe. Instantní, jako barbar, ale víte co, čtvrt litru tekuté plebej-

ské zvrhlosti dokáže člověka nakopnout rychle a tvrdě, přesně jak to krizová situace vyžaduje. A kromě toho, vážení elitní kávoznalci, po ránu fakt nejsem na vaše rozumy zvědavá. Až budete jako já denně do půl jedné v noci dřepět nad účetnictvím, pak si rače něco kázat o necivilizovanosti a buranství a o správném gurmánském velebení... echm, chuti a vůně nápoje bohů.

Ale vrátím se k tomu, že tohle ráno nijak nevybočovalo z běžného standardu.

Nalila jsem do sebe půl hrnku a začala aspoň částečně vnímat. Což byla zčásti smůla, protože jsem si uvědomila, že mám pekelně zatuhlé šijové svalstvo. Au.

Boris dnes začíná učit až po desáté. A rád si přispí.

Jo, jo. Taky bych si ráda přispala.

Díky kofeinovému pohlavku jsem si odblokovala dost mozkových závitů, abych si vzpomněla, že druhým bodem ranního programu jsou děti.

Otevřela jsem dveře dětského pokoje a s krvácejícím srdcem zavelela k nástupu.

Adam jako obvykle vystřelil z pelechu až nechutně svěží a usměvavý jako andílek z reklamy. Odsvištěl se vyčurát, ale zpátky do pokoje se vrátil bez úsměvu, zato s výrazem ukřivdění nasranosti. Jako obvykle.

A Běla sice ráčila rozlepit svá krásná hnědá očka, vstát ovšem odmítla, jelikož dnes, stejně jako každé ráno po předchozí tři roky, byla přece brouček s nožkami nahoru. V nedospáním zamlženém mozku se mi už mnohokrát kmitlo přesvědčení, že když Franz Kafka psal svou slavnou *Proměnu* člověka na velebrouka, musel překypovat čerstvými hlubokými dojmy po návštěvě příbuzných s línou beruškou Bělina věku.

V kuchyni jsem ohřála mléko, zalila dvě misky ovesných vloček.

Načurený Adam se odmítal hnout, čili se ani neoblékal. Brouček Běla se odmítal změnit na holčičku.

Postavila jsem misky s vločkami na stůl, přidala k nim talířek s hrstí rozinek a mandarinkou rozebranou na dílky.

Načurený Adam si oblékl tričko, ale džíny bojkotoval. Seděl zády ke mně a beze slova trpěl.

Běla laskavě připustila, že JE holčička, ale tričko si stejně oblékla naruby.

Na stůl jsem postavila dvě skleničky džusu naředěného teplou vodou.

Adam se jen v boxerkách a bosý doploužil ke stolu, usedl a ze všech sil se snažil tvářit zhnuseně, což se mu při pohledu na rozinky nedařilo.

Běla si nakonec legínky a dlouhou mikinu oblékla, ale ke stolu dolezla broučkovsky po čtyřech.

Zkrátím to. Těsně předtím, než mi pukla nevyspalá a z noci i dnešního rána překofeinovaná hlava, u obou miláčků se projevil spásný „efekt snídaně“. Jídlo na ně odjakživa působí jako živá voda, takže pokaždé v mžiku zapomenou na nevrlost a případné zvířecí podoby a proti své vůli se dostanou do skvělé nálady, díky které si dnes dokonce bez hádky rozdělili poslední tři rozinky.

A pak jen doobléknout, vyčistit – pod dozorem! – zuby, přehodit svačinu z ledničky do batohu, neječťet v před-síni. Miluju svoje trpaslíky, ale už se vidím v posteli. Zasněně doufám, že mi snad ještě úplně nevychladla.

Dnes jsme si dali na loučení záležet, ani jsme si nemuseli navzájem připomínat proč. Když jsem se sklonila k Běle, abych jí dala pusu, drapla mě za uši a přitáhla si mě blíž. „Hele, už se hrozně moc těším na oslavu narozenin!“ vydechla mi mokře přímo do ucha. „A prosím, rozluč se za mě s tatškou. Že mu posílám pusu, jo? Dííííík!“

Ach jo. Pac a pusu. Vdolečci moji.

Vlna tsunami udeřila o pár vteřin později, vyhoupla mě ke stropu a omlátila o stěny bytu, který byl přece moje bezpečná základna, moje jistota!

V kuchyni jsem dorazila zbytek kávy. Ze zkušenosti jsem věděla, že když si teď ještě chvíli zdřímnu, ko-fein mě mezitím stačí pořádně nastartovat, takže repríza mého dnešního vstávání už proběhne téměř bezbolestně a do nového dne vyrazím plná elánu jako motorová myš.

Než jsem došla do ložnice, v kapse županu mi pípla esemeska. Mechanicky jsem mobil vytáhla a tupě zírala na text: *Upozorňujeme, že dosud neproběhla platba na služby operátora za měsíc březen. Částka....*

Blbost. Pokrčila jsem rameny a znatelně probuzenější zamířila k počítači. Operátor si částku strhává z mého účtu sám, tak co tam zase vyvádějí? Klasické vylepšení služeb. Pokud něco funguje, *aktualizujeme* to. Samozřejmě bych teď hned neusnula. Nejdřív jsem potřebovala zjistit, jestli se vážně něco zadrhlo ve virtuálním vesmíru.

Ach ne, ten zádrhel se odehrál proklatě blíž.

Spí vedle v ložnici. Je tady se mnou, v mém bytě. *V mém životě.*

Mlhu z nevyspalé hlavy mi během vteřiny vymetl uragán. Nevěřím vlastním očím, ale účet, z kterého odcházejí platby trvalým příkazem, je skoro prázdný. V posledním měsíci jediný příjem – částka, kterou jsem poslala já. Druhý vklad měl přijít od Borise – jeho podíl na provoz bytu a domácnosti. Nedostavil se bez omluvy.

Zato se objevil výběr z bankomatu. Neohlášený kousanec do každoměsíčního krajíce.

V tu chvíli by mi logické myšlení mohl závidět i Einstein. V tomhle měsíci se žádné trvalé platby neodehrály, protože zkrátka nedostaly šanci.

Moc by mě zajímalo, jestli ji dostanu aspoň já.

2.

Copak nikdy nesetřesu tvůj stín?

Sobotní ráno vpadne do jara jako splašené a s neoma-leností olympijského vítěze, který si radost ze zlaté medaile nenechá pokazit ani faktem, že na první místo se vlastně moc nenadřel, protože soupeři stáli za starou bačkoru, případně se na startu neobtěžovali ani ukázat. Břeskné a drzé slunce buší do hlíny, kterou zima zapomněla zmrazit do hloubky, a proto už teď začíná vydechovat stejné horko, jaké ji probodává z dopolední oblohy.

Mírím k dvěma věžákům se stovkami oslepivě rozzářených oken a z té okolní pout'ové krásy mi je skoro do smíchu.

Což mi připadá poměrně nepatřičné, protože momentálně hraju hlavní postavu ve velkoryse rozvinuté tragédii.

Zvláštní. Osobně bych se tipovala spíš na komika.

Kupodivu nejsem vůbec ospalá, ačkoliv večer jsem se dělala nekonečné noci, kdy budu zase ležet, napjatá

a bdělá, v hlavě střídavě chaos a prázdno, a zaťaté svaly mi postupně ztuhnou a začnou brnět elektrizující únavou. Takhle zoufale čeká atlet na prasknutí výstřelu a netuší, že závod je odvolaný bez náhrady. V posledních měsících jsem si té nechutné nespavosti užila mnohem víc, než bych přála svému největšímu nepříteli.

„Jsem docela na dně,“ přiznala jsem nedávno Jance, když jsme i s dětmi vyrazily do kina. Tvářila jsem se, jako že vedu řeči o něčem tak zbytečném a neosudovém, jako je aktuální výprodej nebo jarní nadbytečná kila „S Borisem je to pořád... složitější. Hrozně se změnil. Vůbec nevím, co se s ním děje.“

Janka na to jen mlčky pokývala hlavou. Nemusela být jasnovidce, aby poznala, co přesně myslím, jak moc mám vybité baterky. A při našem nejbližším setkání mi vrazila do ruky plátíčko světle modrých tabletek. „Na spaní,“ sdělila věcně. „Napsal mi je náš obvodník, když mi v jednom měsíci dával už druhý antibiotika. Ať se prý koukám občas trochu vyspat, protože on se mi o děti starat nehodlá.“ Dokonce se u toho pousmála.

A tak jsem jednu z těch tabletek trochu zbaběle spolkla už brzy večer a ráno jsem se probrala kupodivu s jasnou hlavou.

Tedy, abych to upřesnila, vyspala jsem se, ale na mém pološileném tápání se v dalších dnech moc nezměnilo. Něco se dělo, ani ne tak se mnou jako spíš kolem mě. Tabletky to neřeší o nic víc než jiné výstřely do tmy.

Ta bezmoc je k vzteku.

„Moc všechno pitváš,“ vyčítá mi Boris. „Uvědomuješ si, že ty *tvaje* problémy jsou normálně hloupost? Máš to jen v hlavě, Maru.“

Cože, moje problémy? Zatraceně se pleteš, koloušku, ty problémy jsou *naše*! A *hlavní* problém vidím v tom, že jsem na ně sama.

Vlastně ne, hlavní problém je v tom, že oba si pod tím představujeme něco jiného.

Pravda, tak *tohle* je vážně můj problém.

Asfaltová cestička se mezi rozlehlými trávníky klikatí jako ospalý potok a dorážející jaro je tak líbezné, že dokonce chvílemi zapomenu na těžký černý balvan v žaludku, který mě táhne k zemi jako kotva.

Rozhlížím se po zvlněné pláni Centrálního parku. Na cestičkách se loudají pejskaři, psi nadšení z jara a příslibu tepla kolem nich lítají jako vystřelení z praku, honí se navzájem nebo s vážným soustředěním slastně zavrtávají čumák do ožívající hlíny.

„PP!“ vrískala při procházkách parkem Běla smíchy, když se s bráškou před pár lety učili – a zase souběžně odnaučovali – mluvit sprostě. PP mohlo znamenat cokoliv: *Prdlej pes. Pošahanej pán. Počuranej pitomeček.*

Dva věžáky se zvětšují, rázuju k nim jako k majákům.

Ze všech sil se nutím vnímat jen to kolem, jen teď.

Na třech kopcích za kostelem se mihotá první plachá zeleň, zatím jen opatrné nehtíčky stébel, co se bojí uvěřit, že všude kolem je už jaro, i když zima k nám letos neuráčila ani nakouknout. Ten jeden dva týdny únorových mrazů se kolem nás proplížily skoro kradmo, jen tak mezi řečí, a lidi většinou ani nestihli vytáhnout teplejší bundu ze skříně.

Jo, tohle za našich mladých let nebývalo.

Ale potkávám samozřejmě i osoby, které pečlivě dodržují kalendářní zimu, protože se to přece sluší a patří. To by tak hrálo, aby si každý dělal, co chce jen proto, že

zima to v posledních letech dost fláká. Pokaždé se najde hejňko postarších dam, které se navléknou do kožichu každoročně automaticky podle data v kalendáři a ne podle údajů venkovního teploměru.

S nimi drží basu tak nepravděpodobní partáci, jako je přehlídka různých obejdů a pubertáků, co na jaře z péřovky hupnou rovnou do plandavého trika a z něj po půlroce plavně zase zpátky přímo do péřovky, jako by všechny mezistupně mezi zimou a létem byly pod jejich rozlišovací schopnosti.

Z nejvyššího kopce parku na mě někdo mává, hubená postava v pruhaném svetru. Mhouřím oči, pár vteřin si ji na tu dálku nedokážu zařadit, ale pak postava udělá dva viditelně nejisté kroky, kulhá. Poznám Viktora a mávání mu oplátím. Jasně, vždyť kolem něho pobíhá hnědošedé klubičko, jorkšírák Adéla.

Na chvíli zapomenu na závaží v břiše a zazubím se.

S kapku vylepšenou náladou vyběhnu po schodech na krytou pavlač nákupního centra. Posté si zakážu myslet na Borise, nevšímám si jeho stínu.

Radši si soustředím na jiné žhavé téma, a sice že zimní období se neúprosňě přesouvá na seznam pozvolna zapomínaných prastarých pohanských zvyků. Nebudeme si nalhávat, že nám k podobným oslavám ubývají důvody, protože uznejte – rozjuchat se na oslavě dožínek mezi paneláky je navlas stejně na palici jako nutit se do bujarosti mezi lány řepky olejky, o mizejících důvodech vynášení Morany ani nemluvě...

A taky si vzpomenu na matku, jak letos při pohledu na lednové sluníčko a děti pobíhající kolem prolézaček jen v mikínách a bez čepice dotčeně žalovala: „Já bych se namouduši vztekla! Už dva roky mám úplně nový zateplený kozačky, Marunko, a jsou mi na co? Na pendrek! Za ce-

lou tu dobu ani jednou nebylo dost hnusný počasí, abych je aspoň vytáhla z krabice!“

Tvářila se tak vyčítavě, že jsem se tenkrát provinile nahrbila a jen s největším sebezapřením nekníkla: „Na mě nekoukej, za to já nemůžu!“

I když, kdo ví, jestli na tom nějak nenesu vinu...

Na druhou stranu je fajn, že zima na nás letos zapomněla, protože bych nejspíš nenašla energii vyhrabat zimní oblečení z hlubin šatny. Sotva jsem zvládala proplazit se každým dnem od rána do večera, ochromená bezmocí a zmatkem a taky tou dřinou je utajit.

Styděla jsem se? Nebo jsem věřila, že se všechno srovná? Nevím. Poslední měsíce trávím víceméně v hibernaci a tvářím se *lalalá* jakoby nic před matičkou, bratrem a především před oběma svými trpaslíky.

V kapse bundy mi obživne mobil. Boris. Určitě on, protože s matkou jsem mluvila před chvilkou, když jsem se v předsíni zrovna chystala ven.

Do prsou se mi zabodne mrazivá jehla jako poslední dobou pokaždé, když se Boris ozve, protože nějak automaticky – a často i správně – čekám další průšvih. Je mi jasné, že se po včerejšku Boris musí nějak ozvat, nemůže to nechat jen tak.

„A-no?“ lapnu po dechu, ani se nepodívám na displej.

„Zdravím, Marie! Jak to dnes roztáčíš ve víru velkoměsta?“ huláká Petr bujaře, až mě zabolí ucho. V telefonu slyším nabroušený svist větru a představím si bratra pod sjezdovkou, v obličejí zrudlého chladem a s kulichem naraženým až po brýle, jak řve do mobilu a prsty v lyžařské rukavici si tře namrzající nos.

„Hm, ty se ptáš, jako bys posledních dvacet let strávil na pustém ostrově,“ pokusím se o křečovitý vtip. Hlavně se chovat normálně, Marie...

„Pustý ostrov mě čeká až v důchodu, ale tady to taky ujde. Teda, v posledních dnech nám sníh mizí přímo pod lyžemi a přes noc to navíc namrzá, takže první jízdy jsou normálně na ledu. Ale do zítřka to tady ještě vydrží, jinak všude kolem sjezdovky vidíme už jen holý stráně. To mě podrž! Letos jsme lyže stihli fakt na poslední chvíli.“

„Hlavně se na tu poslední chvíli nepolámejte, prckové,“ popíchnu bráchu, protože neodmítnu jedinou příležitost omlátit mu o hlavu, že je sice starší, zato menší. Kdykoliv se Petr tváří jako vševěd, pro kterého neexistuje nic ani vzdáleně podobného problému, v duchu se utěšuju vzpomínkami na naše pamětihodné rvačky. Přepřala jsem ho skoro vždycky nejmén do svých čtrnácti a jeho sedmnácti a zaručeně bych ho přepřala i později, jenže pak se Petr zamiloval a hádky s nemožnou pubertální sestrou klesly rázem pod jeho úroveň.

„Neboj, to se borcům nestává,“ ujistí mě shovívavě.

Z našeho hovoru by asi sotva někdo poznal, že jsme si oba odkroutili nějakých sedmnáct osmnáct let ve školách a nabírali tam moudrost i světaznalost lopatou. Život mě neúnavně válčuje jako těsto na štrúdl, proto většinou sebekriticky a bez mučení přiznávám, že mě ani celý slavný vysokoškolský diplom nenaučil používat jedinou funkční metodu zvanou ostré lokty, čas od času vylepšenou i pořádnou porcí selského rozumu.

„Budeš mluvit s mámou, nebo jí mám zavolat?“ pokračuje Petr. Prudce zatřepu hlavou, abych se soustředila.

„Jasně že budu, zrovna za ní klušu.“

„Tak jí vyříd, že jsme v pohodě a zítra večer si cestou domů vyzvedneme Ramštajna. Zvládli to ti dva spolu?“

„U Ramiho si nejsem jistá, ale matka levou zadní,“ poznamenám. Pošlu ještě pusku Simonkovi a mobil schovám do kapsy.

3.

Já to na tobě přece poznám...

Už na chodbě před matčíným bytem mě vítá vůně oběda. Přesně to potřebuju, útěchu. Pocit, že se o mě někdo stará a já nemusím nic, vůbec nic řešit sama. Vážně, mami, dospělost nezvládám. Jsem děsná, neschopná, nesamostatná. Život mě přežvykuje jako kočka ulovenou myš. Nemělo by to být naopak? Já bych měla být úspěšný lovec a svět by mi měl ležet u nohou, chápeš, mami?

Jo, zlatý voči!

V malém obývacím kombinovaném s ložnicí stojí matka u kuchyňského výklenku. Zády ke mně bleskově strouhá něco do mísy. Jen po mně mžikne, soustředěná na svoje alchymistické čáry.

„Ahoj, co to bude?“ vyhrknu a plácnu velkou kabelu do křesla. Cestou zpátky jsem chtěla nakoupit, i když zrovna teď nevím co, když doma budu sama. A hlavně proč.

Matka se jen krátce ohlédně a ruka jí přitom nepřestává kmitat. „Kuřecí polívka a cuketák!“ oznámí s hrdostí. Zní to láskyplně, jako by mi právě prozradila jména hýčkaných pejsánků.

„A jo, volal Petr, zítra k večeru si vyzvednou Ramštajna,“ vyřídím vzkaz.

Protáhnu se a přitom se rozhlédnu po maličké místnosti. Minibyteček s rozměry domečku pro panenky by měl šanci tak vypadat, kdyby v něm ovšem nebydlela moje matka. Takhle připomíná spíš strážní budku. Všechno je strohé, účelné, všechno má své místo. Žádné cerepetičky, nic, co by i jen vzdáleně působilo sentimentálně.

Na sentiment má moje matka stejný názor jako na infekční choroby: jsou zbytečné a nejlíp je nemít něco takového na očích a zbůhdarma o nich nepřemýšlet, natož z nich ještě donekonečna utírat prach.

„Kde vlastně je? Ramík?“

Matka zamíchá obsah mísy, s přimhouřenýma očima ochutná a přísolí. Začne loupat stroužek česneku.

„Je s paní Parkanovou,“ vysvětlí. „Vyrazila s ostatními babama k přehradě, tak vzala dva v jednom, svého Míšu i Ramštajna, ať se kluci proběhnou spolu.“

Matka všem kamarádkám a známým i sousedům, se kterými nechodila do školy nebo do zaměstnání, důsledně vyká. Oloupe další stroužek a tře česnek na prkýnku. Musím uznat, že na tu kuchyňskou pidilinku dokáže nacpat neuvěřitelnou spoustu věcí.

„Tak to je hodná,“ kývnu a posadím se. Nenápadně si povytáhnu džíny na zadku, maličko se mi svezly, ale nijak mě netěší, že jsem zhubla.

Mlčky se dívám, jak matka naběračkou nalévá těsto na pánev. Jsem smutná, nešťastná, nechce se mi existovat, ale ta česneková vůně mi proniká hluboko do mozkových

závitů, a aspoň v tuhle chvíli mi lepkavou depresi nad posraným životem a koncem všeho vytěsňuje něčím přizemnějším, naléhavějším. Balvan se mi z žaludku odkulí a místo něj se svíravě ohlásí hlad. Polknu sliny.

Ted' jsem hodně ráda, že jsem přišla.

Sedíme u malého stolku pro tři a jíme. Když přijdeme babičku navštívit s dětmi, my hosté vždycky obsadíme stůl, zatímco matka trvá na tom, že v křesle se jí obědvá pohodlně. „Dej pokoj, přece vidíte, že to mám odtud blíž k lince!“ odbude nás vždycky razantně. A pokud přijde i Petr se Simonkem, obědváme na etapy a děti si to strašně užívají, nejspíš si představují, že k nám ještě nedorazila civilizace.

Chci sebrat misky od polévky a odnést je do dřezu, ale matka mi je nekompromisně uzme přímo pod nosem a vstane. „Sed', hned to podám.“

Nesedím, je mi jasné, že matka nejdřív misky umyje; nemohla by se najíst v klidu, kdyby věděla, že čtyři metry za jejími zády leží na dně prázdného dřezu dvě skleněné misky a dvě lžice. Vytáhnu z ledničky jeden Birell, otevřu a naliju do dvou skleniček.

Na stole stojí mísa přikrytá pokličkou, aby cuketáky nevystydlly.

Matka mi obřadně šoupne dohněda vypečenou placku na talíř a pozorně sleduje, jak ochutnávám první sousto.

„Jo, moc dobrý, dík,“ kývnu. Vážně to je *moc dobré*. Měkký a maličko mazlavý zeleninový vnitřek s líbezně česnekovým podtónem, hnědá kůrčička vypečená tak akorát. Matka mě nepřestává provrtávat pohledem. *Nesmlouvavým*. Vzchopím se a poctivě se snažím splnit očekávání své rodičky.

Pustím se do vizuálního zkoumání cuketového bram... cuketáku. Připadám si jako detektiv, ale pokud ten úkol